

nedolžne osebe. Vsa čast zakonom o zdravju, toda še večja čast zakonom *logike*. In *Codex* se drži tukaj le logike. Njemu je človeško življenje sveto, nedotakljivo; *directa occisio innocentis* je po katoliški morali bistveno zlo in vsled tega načela ne more cerkveno pravo pod nobenim pogojem dovoliti umetnega splava. To dejanje bi pomenilo kršenje najbolj elementarnih pravic nedolžnega otroka; zato ne more kanonist tudi v skrajnem slučaju nič drugega nego poudarjati pravice otroka. Tudi ko bi — *hypothetice loquendo* — zakonodavec s pozitivnim odlokom dovolil splav, bi bil po krščanski etiki ta odlok nemoralen in dosledno — neveljaven.

7. Cerkveno pravo je tu res neizprosno. Ta neizprosnost pa se ne kaže v tem, da nalaga strogo duhovno kazen za delikt abortusa; marveč da brani etično načelo o sakrosanktnosti spočetega človeka. To načelo poudarja tudi vsako civilno pravo, samo da nekateri zakoniki dovoljujejo izjeme. Pred zadnjimi posledicami zapuščajo civilni zakoniki svojo sicer skrbno varovano etično bazo ter se vdajajo nekemu sentimentalizmu, ki ga sicer zaman iščeš v pozitivnih zakonih. *Codexu* ne bo nihče odrekal humanskega čustva, toda kjer gre za jasna etična načela, ne pozna ne sentimentalnosti ne človeških ozirov, temveč le — logiko.

Ali naj plača obsojenec zastopniške stroške zasebnega udeleženca tudi, če je bil zasebni udeleženec po § 366 k. pr. r. zavrtnjen s svojim zahtevkom na pot civilne pravde?

Okrajni sodnik **Boža Romih.**

Navedeno, v teoriji često obravnavano vprašanje je bilo predmet že različnih odločb kasacijskega sodišča na Dunaju (n. pr. od 5. decembra 1911 Kr II 390/11, ur. zb. št. 3911, od 8. julija 1913 Kr II 258/13, ur. zb. št. 4059 in dr.). Stvar bo zopet aktualna, če bi obveljalo v praksi načelo okrožnega sodišča v N., da je pripustiti pri pregrešku po § 104 s. k. z. na časti žaljenega kot zasebnega udeleženca. Prvotni zasebni obtožitelj A. n. pr. nastopi potem, ko je prevzelo državno pravdnštvo preganjanje obdolženca B. zaradi pregreška po § 104 s. k. z., kot zasebni udeleženec in zahteva temeljem § 1330 o. d. z. sodbo, da razglasi obtoženec preklic, ki ž njim obžaluje svoje žalitve. Ako bi to načelo obveljalo, bo nastopal za-

ljeni vselej na razpravi radi § 104 s. k. z. kot zasebni udeleženec, ki pa bo morda vselej zavrnen na pot civilne pravde. Zasebni udeleženec bo pa zahteval stroške svojega zastopnika.

Okrožno kot vzklicno sodišče v N. brani v novejši praksi stališče, da naj trpi obsojenec stroške zasebnega udeleženca za zastopanje tudi takrat, če je bil ta zavrnen s svojim zahtevkom na pot civilne pravde. V nekem primeru (sklep DI 14/12) izvaja v razlogih: »Jožef S. je bil s sodbo okrajnega sodišča v N. od 30. januarja 1923, opr. št. U 742/22-23 krivim spoznan prestopka po § 411 k. z., ker je zasebnega udeleženca Antona J. vrgel na tla in ga pehal v prsi, ter obsojen med drugim tudi po § 389 k. pr. r., da plača stroške kazenskega postopanja, zasebni udeleženec Anton J. pa zavrnen po § 366 k. pr. r. s svojim zahtevkom na civilno pravno pot. Prvi sodnik je mnenja, da naj trpi zato zasebni udeleženec sam stroške svojega zastopnika in je zavrnil predlog na odmero teh stroškov. To mnenje pa je pomotno, kajti glasom § 393, odst. 3 k. pr. r. spadajo med stroške kazenskega postopanja tudi stroški za zastopanje zasebnega udeleženca. Ker je bil Josip S. obsojen v povračilo stroškov kazenskega postopanja, mora zastopnikove stroške plačati tudi zasebnemu udeležencu, akoravno je bil ta s svojim zahtevkom zavrnen na civilno pravno pot. Prvi sodnik je moral torej zadevne stroške odmeriti. Vzklicno sodišče meni, da naj obsojenec vsekako trpi zastopniške stroške zasebnega udeleženca tudi takrat, če se zasebni udeleženec zavrne na pot civilne pravde.«

Ta nazor, ki ga zastopata v literaturi Lohsing (Jur. Bl. 1911 str. 555) in Gernerth (Ger. Z. 1877 str. 69), je pač nevzdržljiv, ker vede do zaključka, da je priznati zastopniške stroške zasebnega udeleženca tudi tedaj, ako je bil obdolženec obsojen, a je v sodbi istočasno ugotovljeno, da zasebni udeleženec ni bil poškodovan (ker je ostalo dejanje pri poskusu), ali pa, da se priznajo zasebnemu udeležencu stroški za zahtevek, ki bi ž njim morda v civilno pravnem postopanju propadel, ker obsodba krivim spoznanega obdolženca ne zadostuje, da se prizna zahtevek zasebnemu udeležencu.

Lohsing skuša priti v okom prvemu primeru s trditvijo, da v smislu k. pr. r. sploh ne more biti »zasebni udeleženec«, ki ni v svojem pravu oškodovan; če se torej tekom postopanja izkaže, da zasebni udeleženec po kaznivem dejanju ni bil oškodovan, je s tem jasno dokazano, da si je zasebni udeleženec takoj iz početka nadel procesualno stališče, ki mu ne pritiče. Toda temu ni tako, ker že sama trditev, da je bil kdo oškodovan, mu zagotavlja pozicijo zasebnega udeleženca, dočim mu daje šele ugotovitve, da je taka poškodba res prizadejana, ugodno odločitev o njegovih zasebnopravnih zahtevkih, kakor je to tudi v civilnem postopanju. Nikjer ni najti opore v zadevnih določbah kazensko pravnega reda, ki govore o stroških (§§ 381 št. 4, 389,

1. odst. ter 393, 3. odst.), da je krivim spoznanega obsojenca v vsakem primeru brezpogojno obsoditi v plačilo stroškov zasebnega udeleženca. Ti paragrafi vsebujejo namreč zgolj tele pravne določbe, da:

1. mora le obsojenec zasebnemu udeležencu povrniti stroške (§ 389);

2. je, ako ima obsojenec zasebnemu udeležencu povrniti stroške, povrniti samo zastopniške stroške, ne pa tudi drugih stroškov, n. pr. odškodnino za osebni trud (§ 381 št. 4);

3. mora, ako je obsojenec dolžan povrniti zasebnemu udeležencu pravdne stroške, temu povrniti tudi zastopniške stroške (§ 393, odst. 3).

Zasebni udeleženec more torej po ideologiji k. pr. reda zahtevati povračilo zastopniških stroškov samo tedaj, če je v adhezijskem postopanju s svojim zahtevkom zmagal bodisi docela, ali pa samo deloma, ne pa tudi že tedaj, če bi bil obdolženec zgolj krivim spoznan kaznivega dejanja. Zasebni udeleženec ima le pravico, ne pa dolžnost, da gre obtožitelju na roko. Adhezijsko postopanje ne služi oškodovancu v prvi vrsti, da doseže obdolženčevo obsodbo, ampak nudi le pomoč, da doseže svoj odškodninski zahtevek. Če se pravice, da gre državnemu pravdniku na roko, ne posluži, ali pa če se je tako nerodno poslužil, da cilje javne obtožbe le zavira, ali naj se nagradi navzlic temu njegovo delovanje s povračilom zastopniških stroškov?

Če je bil torej zasebni udeleženec s svojim zahtevkom zavržen na pot civilne pravde, se je izkazalo, da je bila njegova intervencija odveč. Ni moči, da zahteva stroške adhezijskega postopanja niti v civilnem postopanju, ker gre za zahtevek na povračilo stroškov, o katerem je odločati v onem postopanju, v katerem so narastli. Če se torej zasebnemu udeležencu ne posreči prodreti s svojim zahtevkom v adhezijskem procesu, so stroški zastopanja zanj končnoveljavno izgubljeni in nima pravice, zahtevati njih povračila.

Tako Löffler, Pisko, Högel i. dr., dočim zastopajo nasprotno stališče v glavnem Lohsing, Amschl in Genérth.

Rešitev tega vprašanja na način, kakor ga je rešilo okrožno sodišče v N., bi imelo za posledico, da bodo zasebni udeleženci tudi v bodoče za svoje že vnaprej brezupne zasebnopravne zahtevke si privoščili zastopnika, ki ga bo moral plačati nasprotnik, če se le doseže obdolženčeva obsodba, dasi zasebni udeleženec s svojim zahtevkom ni uspel.

Treba bi bilo, da se v tej važni zadevi dobi že radi enotnosti pravosodstva načelen judikat vrhovnega sodišča.

